

ESTET

**EMBEDDING SUSTAINABILITY SKILLS IN TOURISM
EDUCATION AND TRAINING**

Project No. : 2020-1-PL01-KA202-081845

INFORMACJE O WYNIKACH

WYNIKI PRACY INTELEKTUALNEJ:

IO3: PROGRAM SZKOLEŃ W MIEJSCU PRAC

AKTYWNOŚĆ:

MODUŁ 2. UMIEJĘTNOŚCI ZWIĄZANE ZE ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM ORAZ PODEJŚCIA DO PROJEKTOWANIA INSTRUKTAŻOWEGO

INFORMACJE O PROJEKCIE

PROJEKT:

ESTET: Embedding Sustainability Skills in Tourism Education and Training

TYTUŁ PROJEKTU:

Włączanie kompetencji z zakresu zrównoważonego rozwoju w kształcenie i szkolenia dotyczące turysty

Akronim Projektu:

ESTET

NUMER PROJEKTU:

2020-1-PL01-KA202-081845

KOORDYNATOR PROJEKTU:

SPOŁECZNA AKADEMIA NAUK / SAN - POLSKA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Niniejszy projekt został finansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie poglądy autora, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Spis treści

CELE NAUCZANIA	3
METODY	3
HARMONOGRAM	3
WPROWADZENIE	4
2.1 PRZEGLĄD UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W SEKTORZE TURYSTYKI.....	4
2.1.A. WZMOCNIENIE ISTNIEJĄCYCH UMIEJĘTNOŚCI PROEKOLOGICZNYCH W OBECNYCH PROGRAMACH NAUCZANIA.....	4
2.1.B. ZAPOMNIANE UMIEJĘTNOŚCI PROEKOLOGICZNE	7
2.2 INSTRUKTAŻOWE PODEJŚCIE DO PROGRAMÓW NAUCZANIA ODPOWIEDNIE DO PRZYSWAJANIA UMIEJĘTNOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	8
2.2.A. UKIERUNKOWANY KONCEPT NAUCZANIA: KONCEPCJA I DOBRE PRAKTYKI/PRZYKŁADY	8
2.2.B. NAUCZANIE OPARTE NA METODZIE POZNAWCZEJ: KONCEPCJA I DOBRE PRAKTYKI/PRZYKŁADY	10
2.2.C. NAUCZANIE PRZEZ PRAKTYKĘ: KONCEPCJA I DOBRE PRAKTYKI/PRZYKŁADY	12
2.3 WYTYCZNE DOTYCZĄCE OPRACOWYWANIA TREŚCI DYDAKTYCZNO-EDUKACYJNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI W OPARCIU O OPISANE METODY NAUCZANIA.....	13
PRZYDATNE LINK	16
PODSUMOWANIE	17
PYTANIA DO SAMOOCENY WŁASNYCH UMIEJĘTNOŚCI.	18
BIBLIOGRAFIA.....	20

CELE NAUCZANIA

W wyniku korzystania z materiałów w tym module, uczniowie mają osiągnąć następujące efekty:

- **Wiedza:** Świadomość umiejętności związanych ze zrównoważonym rozwojem (ekologicznych) wymaganych w sektorze turystycznym. Znajomość programów nauczania przydatna w kształceniu umiejętności ekologicznych.
- **Umiejętności:** Umiejętność konstruowania treści edukacyjnych i procesów nauczania w oparciu o kluczowe koncepcje, rzeczywiste problemy, zaangażowanie.
- **Postawy:** Pozytywne nastawienie do aktywnego angażowania uczniów w proces ich własnego kształcenia.

METODY

Metody stosowane w nauczaniu modułu 2, obejmują

- *Samodzielne uczenie się poprzez czytanie i materiałów zawartych w module oraz uzupełniających źródeł i linków zawartych w materiałach.*
- *Aktywne uczenie się, realizacja działań edukacyjnych opracowanych na potrzeby praktycznych sesji szkoleniowych dla nauczycieli.*

Ocena stopnia opanowania treści modułu zostanie przeprowadzona w postaci:

- Samoocena poprzez udzielenie odpowiedzi na pytania auto-testowe na koniec modułu.

HARMONOGRAM

Szacowany czas na realizację modułu:

- Treści edukacyjne (samodzielna nauka): **8 godzin**
- Pytania autotestowe: **5 –10 minut**
- Warsztaty poświęcone zajęciom praktycznym opracowanym dla Modułu 2: **8 godzin**

WPROWADZENIE

Rosnący popyt na zrównoważone produkty i usługi turystyczne na całym świecie zwiększa potrzebę rozwijania „zielonych” umiejętności wśród pracowników sektora turystycznego. Wymaga to ukierunkowanego na zrównoważony rozwój nastawienia osób pracujących w branży turystycznej. Mimo, iż wspomniane „zielone” umiejętności są coraz częściej wymagane przez pracodawców w tym sektorze, takie umiejętności nie zostały jeszcze włączone do głównego nurtu kształcenia i szkolenia zawodowego w turystyce, przy czym istnieje przepaść między umiejętnościami wymaganymi przez branżę a umiejętnościami oferowanymi w ramach programów edukacyjnych. I o ile, tzw. „zielone” umiejętności i związane z nimi szkolenia obejmują wprowadzenie pojęć zrównoważonej turystyki, to ich praktyczne zastosowanie w formie doświadczenia zawodowego w realnym środowisku pracy, odpowiednie do zadań i stanowisk pracowników turystyki oraz potrzeb ich pracodawców, mają kluczowe znaczenie.

Ponieważ tradycyjne szkolenie zawodowe wymaga pewnej ilości czasu spędzonego w klasie, wiele osób uważa je za przytłaczające i nieskuteczne ze względu na fakt, że w obecnych napędzanych technologią czasach ludzie są przeciążeni ilością informacji. Są zajęci, rozproszeni, a ich umiejętność koncentracji jest słaba. Jednocześnie, oczekuje się, że ludzie będą wiedzieć więcej niż kiedykolwiek wcześniej, aby nadążyć za zmianami na rynku pracy. W związku z tym, instytucje edukacyjne i szkoleniowe wraz z przedsiębiorstwami turystycznymi muszą współpracować przy opracowywaniu programów szkoleniowych i programów nauczania, które odpowiadają potrzebom sektora turystycznego, jednocześnie branża turystyczna musi być zaangażowana w proces nauczania, zapewniając uczącym się efektywne czasowo szkolenia, praktyki i doświadczenie zawodowe.

Aby sprostać wyzwaniom opisanym powyżej, moduł ESTET 2 "Umiejętności związane ze zrównoważonym rozwojem i podejście instruktorskie" obejmuje tematy związane z zaprojektowaniem procesu edukacyjnego w oparciu o innowacyjne podejście do procesu nauczania, prowadzące do zdobywania wiedzy o zrównoważonym rozwoju oraz właściwych wartości i pogłębianiu właściwych postaw w zakresie zrównoważonych działań, takich jak aktywna partycypacja, rzeczywiste doświadczenie i zaangażowanie w proces usługowy. W związku z tym zapewnia niezbędne powiązanie między modułem 1 projektu "Zrównoważony rozwój turystyki", który obejmuje zagadnienia związane ze zrównoważonym rozwojem turystyki i nowym zapotrzebowaniem klientów na zrównoważone produkty i usługi, a modułem 3 "Zasoby edukacyjne na rzecz rozwoju umiejętności zrównoważonego rozwoju", który dostarcza praktycznych informacji na temat zestawu bogatych w media i interaktywnych narzędzi dydaktyczno-edukacyjnych w celu rozwoju umiejętności w zakresie rozwoju zrównoważonych umiejętności uczniów w sektorze turystycznym.

2.1 PRZEGLĄD UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W SEKTORZE TURYSTYKI

2.1.A. WZMOCNIENIE ISTNIEJĄCYCH UMIEJĘTNOŚCI PROEKOLOGICZNYCH W OBECNYCH PROGRAMACH NAUCZANIA

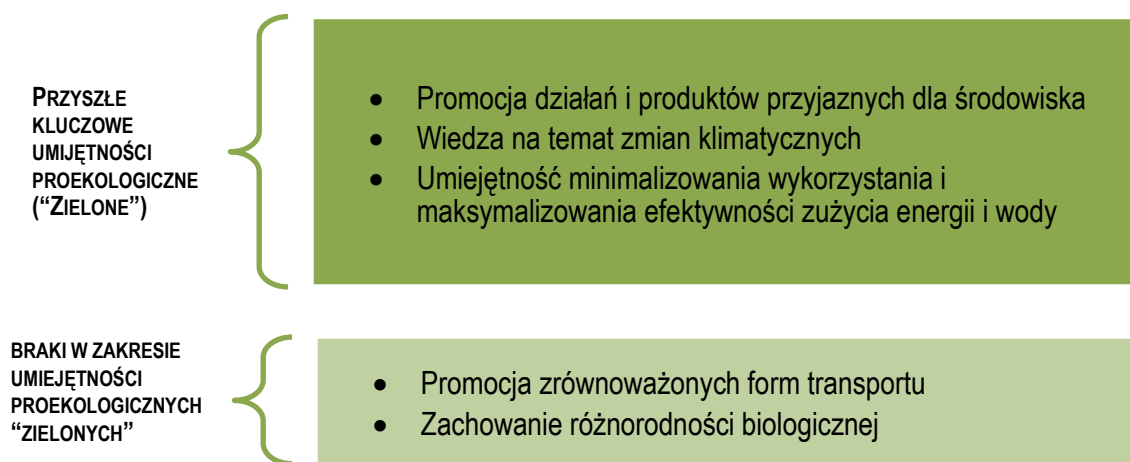
Przejsie na bardziej ekologiczną, odporną na zmianę klimatu gospodarkę turystyczną ma coraz większe znaczenie dla zapewnienia jej zrównoważonego rozwoju w każdym kraju. Zmiana podejścia na ekologiczne nie nastąpi jednak, jeśli ludzie nie będą mieli świadomości, wiedzy i umiejętności.

To oznacza duże zmiany w kształceniu, szkoleniu i uczeniu się przez całe życie. W praktyce oznacza to, że nauczanie musi zostać wsparte „zieloną zmianą” (<https://www.etf.europa.eu/en/news-and-events/news/skills-green-transition>, 2021)

Duża część zatrudnionych nie posiada wykształcenia związanego z turystyką (Centrum Strategii i Usług Ewaluacyjnych, 2016). Obecne braki w umiejętnościach dotyczą znajomości języków, ale także konkretnych umiejętności, takich jak świadomość różnorodności biologicznej, sztucznej inteligencji i świadomości kulturowej. Przewiduje się, że przyszłe kluczowe umiejętności ekologiczne w zrównoważonej turystyce będą koncentrować się na promowaniu przyjaznych dla środowiska działań i produktów, a także wiedzy na temat zmiany klimatu (zob. rys. 1 poniżej).

Rys. 1. Przyszłe kluczowe umiejętności proekologiczne („zielone” umiejętności) i braki w umiejętnościach proekologicznych

Źródło: Badania Next Tourism Generation

W związku z tym istnieje potrzeba opracowania konkretnych programów i szkoleń dotyczących zrównoważonej turystyki, co pokazują również wyniki grup fokusowych ram koncepcyjnych dotyczących włączania umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju.

W rzeczywistości grupy fokusowe przeprowadzone w każdym kraju partnerskim zaangażowanym w projekt ESTET pokazują, że chociaż istnieje dogłębne zrozumienie wśród edukatorów oraz ekspertów w zakresie różnych elementów zrównoważonej turystyki, nadal istnieje luka w edukacji na temat zrównoważonej turystyki i we wdrażaniu polityki potrójnej linii przewodniej (triple-bottom-line), zwłaszcza ze względu na realizowane polityki, czynniki ekonomiczne i behawioralne. Grupy fokusowe ujawniły, jakie umiejętności zdaniem nauczycieli powinny zostać uwzględnione, a także jakie należy zastosować metody ich wdrożenia. W rzeczywistości mapowanie programów i szkoleń promujących umiejętności środowiskowe przyniosło fragmentaryczne i raczej niesatysfakcjonujące wyniki w każdym kraju zaangażowanym w projekt.

Odkrycie to nie jest zaskakujące, biorąc pod uwagę bardzo często brak wsparcia politycznego, a także niski stopień świadomości społecznej i rosnącego potencjału oraz konieczności posiadania takich umiejętności.

W tym celu punktem wyjścia mógłby być program prezydencji włoskiej G-20, który opiera się na trzech głównych filarach: ludziach, planecie i dobrobycie. Jej wezwanie do "dbania o ludzi i naszą planetę, przy jednoczesnym zapewnieniu silnego, sprzyjającego włączeniu społecznemu i trwałego ożywienia gospodarczego" musi być silnie uwzględniane przez turystykę, która przede wszystkim jest sektorem zależnym od relacji między ludźmi a miejscami ich dobrobytu i zrównoważonego rozwoju.

Wytyczne opierają się na następujących siedmiu powiązanych ze sobą obszarach, które są brane pod uwagę. Każdy z tych obszarów ma wpływ na wszystkie trzy z powyższych filarów (wytyczne G20 w Rzymie dotyczące przyszłości turystyki):

- Bezpieczeństwo podróżowania: przywrócenie i utrzymanie zaufania do podróży;
- Zarządzanie kryzysowe: minimalizowanie wpływu przyszłych kryzysów na turystykę;
- Odporność: zapewnienie solidnego i stabilnego sektora turystyki w niepewnych czasach;
- Integracja/włączenie: zwiększenie zaangażowania społeczności i korzyści z turystyki;
- Zielona transformacja: zarządzanie turystyką w celu utrzymania globalnego i lokalnego środowiska/otoczenia;
- Transformacja cyfrowa: umożliwienie wszystkim zainteresowanym stronom sektora turystyki pełnego czerpania pełnych korzyści z możliwości cyfrowych
- Inwestycje i infrastruktura skoncentrowanie zasobów na zrównoważonej przyszłości turystyki

W każdym kraju uczestniczącym w projekcie należy udoskonalić strategie i procesy, aby zwiększyć świadomość społeczną, także dzięki współpracy z zainteresowanymi stronami (takimi jak ministerstwa edukacji, turystyki, szkoły zawodowe, przedsiębiorstwa turystyczne), opracować alternatywne modele, trasy turystyczne, plany działania, narzędzia i imprezy służące budowaniu potencjału.

Ponadto, zgodnie z Ramami Koncepcyjnymi, kolejnym ważnym elementem jest to, że umiejętności i związane z nimi szkolenia powinny obejmować zrozumienie koncepcji turystyki zrównoważonej, i przede wszystkim ich praktyczne zastosowanie, odpowiednie do potrzeb i zajmowanych stanowisk personelu: szkolenie zawodowe wymaga pewnej ilości czasu spędzonego w sali lekcyjnej, ale przede wszystkim doświadczenia w pracy w realnym środowisku zawodowym. Dlatego instytucje i firmy turystyczne muszą współpracować w opracowaniu programów szkoleniowych i programów nauczania, które odpowiadają potrzebom sektora. Cała branża musi być zaangażowana w proces nauczania, zapewniając uczniom staże i praktyki zawodowe. Na przykład praktyczne aspekty zrównoważonego rozwoju, w procesach zarządzania środowiskiem, powinny być również uwzględnione w kształceniu zawodowym.

Obecnie najlepszym przykładem owej praktyki jest Globalna Rada Zrównoważonej Turystyki (GSTC) (<https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/>). GSTC ustanawia i zarządza globalnymi standardami zrównoważonego podróżowania i turystyki, znanymi jako kryteria GSTC. Kryteria te są wykorzystywane do edukacji i zwiększania świadomości, kształtowania polityki firm i agencji rządowych oraz innych typów organizacji, do pomiarów i ewaluacji, a także jako podstawa certyfikacji.

Ponadto kryteria GSTC są wynikiem ogólnoświatowych wysiłków na rzecz opracowania wspólnego języka na temat zrównoważonego rozwoju w turystyce. Są one podzielone na cztery filary: (A) zrównoważone zarządzanie; B) wpływ społeczno-gospodarczy; C) wpływ kulturowy; oraz (D) wpływ na środowisko. Ponieważ każdy z ośrodków turystycznych ma swoją własną kulturę, środowisko, zwyczaje i przepisy, kryteria mają być dostosowane do warunków lokalnych i uzupełnione o dodatkowe kryteria dla konkretnej lokalizacji i działalności. Ponadto proces opracowywania kryteriów został zaprojektowany zgodnie z kodeksem ustanawiającym standardy ISEAL Alliance, międzynarodowego organu zapewniającego wytyczne dotyczące opracowywania i zarządzania normami zrównoważonego rozwoju dla wszystkich sektorów. Kodeks ten jest oparty na odpowiednich normach ISO. Opracowane kryteria są kryteriami minimum, a nie maksimum, które przedsiębiorstwa, rządy i destynacje turystyczne powinny osiągnąć, aby zbliżyć się do zrównoważonego rozwoju społecznego, środowiskowego, kulturowego i gospodarczego.

Jeśli chodzi o zrównoważony rozwój sektora turystyki, aby zapewnić ochronę i waloryzację zasobów naturalnych i kulturowych obszaru, poważne skutki pandemii dla tego sektora stwarzają pilną potrzebę działania na rzecz jego odbudowy. Na przykład w przypadku regionów śródziemnomorskich zaangażowanych w projekt należy zająć się odbudową zrównoważonej turystyki w sposób przekrojowy, aby umożliwić "tym regionom" takie zarządzanie turystyką, które wpływa na stałą poprawę zrównoważenia środowiskowego, społecznego i gospodarczego, zwiększa konkurencyjność poprzez jakość i innowacje oraz zapewnia wdrażanie i monitorowanie strategii i polityk" (Panoramed Key Policy Paper on Tourism, Czerwiec 2020).

W rzeczywistości jest to większa niż kiedykolwiek okazja do wspierania trwałej zmiany praktyk turystycznych we wszystkich krajach, po obecnej pandemii COVID-19, opracowywania alternatywnych modeli, tras turystycznych, planów działania, narzędzi i wydarzeń związanych z rozbudowywaniem potencjału.

2.1.B. ZAPOMNIANE UMIEJĘTNOŚCI PROEKOLOGICZNE

Co oznaczają "zapomniane zielone umiejętności" w kontekście zrównoważonej turystyki?

Zacznijmy od często pomijanych procedur dotyczących zrównoważonych praktyk:

- Transport: pierwszą zasadą odpowiedzialnego podróżowania jest wybór zrównoważonych środków transportu, takich jak pociąg, rowery, samochód elektryczny i transport publiczny.
- Aplikacja biletowa: w erze cyfrowej papierowy bilet na pociąg lub bilet rezerwacji hotelu nie jest już potrzebny, ponieważ wystarczy przechowywać je na smartfonie za pomocą jednej z wielu aplikacji do wyboru.
- Właściwa struktura: dogodny wybór hoteli, pensjonatów, gospodarstw agroturystycznych i wszelkich innych rodzajów zakwaterowania o niewielkim wpływie na środowisko, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju i przyczyniających się do ochrony terytorium i jego zasobów.
- Ręczniki: podczas pobytu zaleca się unikania zmiany ręczników, jeśli nie jest to absolutnie konieczne, aby zmniejszyć ilość prania, a tym samym zużycie energii, wody i detergentu.

- Światła i klimatyzatory: kolejną dobrą praktyką jest wyłączenie światła i klimatyzacji, gdy nie przebywa się w pokoju i upewnienie się, że dobrze zakręcone są krany z wodą, aby uniknąć wszelkiego rodzaju marnowania zasobów.

Inne zapomniane umiejętności, które powinny być stosowane na przykład przez obiekty noclegowe, to:

- Własna produkcja produktów spożywczych (np. mleko, jogurt, mięso)
- Stosowanie bio/eko produktów spożywczych
- Wykorzystanie papieru z recyklingu do celów administracyjnych
- Naturalne kosmetyki do kąpieli
- Czyszczenie substancjami biodegradowalnymi

Oznacza to, że istnieją praktyki, które powinny być stosowane przez pracowników sektora turystycznego i inne, przeznaczone dla turystów/konsumentów (np. polityka oszczędzania energii, czyszczenia i oszczędzania wody, stosowania bioproduktów itp.), które sugerują, że ekologiczna edukacja i szkolenia są niezbędne zarówno dla pracowników, jak i klientów, a te zielone umiejętności nie mogą być zaniedbywane lub zapomniane. W rzeczywistości nowe pokolenie turystów przychodzi z coraz większą świadomością ekologiczną i wydaje się doceniać, a nawet żądać "zielonych produktów/usług" (Ivanov, Ivanova i Iankova, 2014).

2.2 INSTRUKTAŻOWE PODEJŚCIE DO PROGRAMÓW NAUCZANIA ODPOWIEDNIE DO PRZYSWAJANIA UMIEJĘTNOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Programy nauczania można zdefiniować jako praktykę tworzenia materiałów szkoleniowych, modułów, lekcji i doświadczeń, aby zwiększyć efektywność uczenia się. Model lub podejście do programu nauczania zawiera wytyczne dotyczące opracowywania odpowiednich scenariuszy pedagogicznych w celu osiągnięcia celów szkoleniowych, które można z powodzeniem zastosować w zakresie rozwoju umiejętności zrównoważonej turystyki. Tak więc podejścia do programów nauczania opisują, jak przeprowadzić różne etapy procesu szkoleniowego, pomagając trenerom i nauczycielom w prowadzeniu i planowaniu ogólnej realizacji szkolenia. Proces opracowania programów nauczania składa się ponadto z: a) określenia potrzeb uczniów; b) określenia celów końcowych i celów nauczania; c) projektowania i planowania zadań oceniających; oraz d) projektowania działań dydaktycznych i edukacyjnych w celu zapewnienia jakości nauczania (Kurt, 2017).

2.2.A. UKIERUNKOWANY KONCEPT NAUCZANIA: KONCEPCJA I DOBRE PRAKTYKI/PRZYKŁADY

W przeciwieństwie do tradycyjnego podejścia, ukierunkowanie procesu nauczania na jedną ściśle określoną (wąską) tematykę jest dostosowane do potrzeb współczesnego ucznia. Umożliwia zapoznanie się z informacjami w formie krótkich informacji i „smaczków”, na komputerze, telefonie komórkowym lub tablecie, w dowolnym miejscu i czasie. Informacje te można wykorzystać w podróży, podczas przerwy na kawę lub w taksówce. Instytucje edukacyjne koncentrują się na jednej koncepcji, co pozwala na przyswojenie, przetrwanie i zachowanie informacji. Treści są tak zaprojektowane, aby pasowały do harmonogramu pracy i zaspokajały najpilniejsze potrzeby w zakresie wiedzy, a nie zakłócały porządek dnia długimi wykładami i nieistotnymi informacjami.

Te pojedyncze elementy/tematy edukacyjne są połączone razem lub "podzielone", aby osiągnąć wymagany wynik danego programu nauczania, w tym w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego w turystyce, i są zaplanowane w regularnych odstępach czasu, co zapewnia uczącym się niezbędną przestrzeń do przyswojenia informacji i pozwala na „otwarcie głów”, aby być gotowym na przyjęcie kolejnej porcji informacji, gdy ta nadejdzie. W ten sposób nauczanie ukierunkowane, w oparciu o jedną koncepcję, szturmem zdobywa światową branżę edukacji online, ponieważ jest naturalną odpowiedzią na powszechność mobilnego uczenia się oraz jest antidotum na brak czasu i środków w miejscu pracy. Pracownicy nie będą w stanie skutecznie przyswoić i zapamiętać informacji, jeśli będą one prezentowane w rozlekty sposób, a ponadto przez to archaiczne podejście firmy tracą cenne godziny pracy.

Czynniki, które przyczyniły się do wzrostu i popularności uczenia się kluczowych pojęć wg konceptu ścisłego ukierunkowania na jeden temat, są zróżnicowane i powiązane. Głównymi czynnikami, które się do tego przyczyniły, było zapotrzebowanie na mobilne uczenie się, wzrost liczby millenialsów na rynku pracy, co jest bardzo istotne dla sektora turystyki, oraz ciągła presja, z jaką borykają się firmy, aby szybko i tanio zorganizować szkolenia. Wraz z rozpowszechnieniem komunikacji mobilnej wiele firm zaczęło wdrażać nauczanie z wykorzystaniem urządzeń, podążając za wskazówkami swoich pracowników, którzy chcą mieć dostęp do informacji na swoich telefonach, w podróży itp.

Milleniarsi, przodownicy rynku mobilnego nauczania, stanowią znaczną część globalnej części osób zatrudnionych, czują się komfortowo z każdym urządzeniem, aplikacją lub innowacją cyfrową i są całkowicie zanurzeni w świecie mediów społecznościowych i komunikatorów internetowych. Dzięki temu łatwemu dostępowi do informacji pojawia się skrócenie czasu koncentracji uwagi oraz potrzeba, aby treści były ekscytujące, dynamiczne i hiper-istotne. Uczenie się kluczowych pojęć jest zatem doskonale dostosowane do młodych, pracujących dorosłych i stanowi idealny sposób na efektywne edukowanie i kształcenie pracowników.

Problem bezrobocia w wielu rozwiniętych gospodarkach można przypisać brakowi umiejętności, a nie brakowi miejsc pracy, jak w przypadku branży turystycznej, nowe miejsca pracy są otwierane, ponieważ turystyka na całym świecie rośnie. W tym i innych sektorach występuje ogromny niedobór umiejętności i niestety nie ma zasobów niezbędnych do rozwiązania problemu.

Szkolenia są koniecznością, ale presja wywierana przez firmy sprawia, że nie mogą one pozwolić sobie na wygospodarowanie czasu w ciągu dnia pracy na szkolenia i często nie dysponują budżetem na opracowanie ciężkich, drukowanych materiałów, które wcześniej były wykorzystywane w edukacji pracowników

Ponadto coraz więcej młodych dorosłych ma dostęp raczej do urządzenia mobilnego niż do komputera stacjonarnego lub laptopa. Dlatego uczenie się kluczowych pojęć oraz nauczanie ukierunkowane oferuje możliwość nawiązania z nimi kontaktu, gdziekolwiek się znajdują, w sposób wygodny, niedrogi i ogólnodostępny. Kolejną zaletą uczenia się ukierunkowanego na jeden temat (kluczowych pojęć) jest to, że uczący się mogą pobrać informacje, aby później wykorzystać je w dowolnym miejscu i czasie.

Największą korzyścią płynącą z zastosowania nauczania ukierunkowanego opartego na kluczowych pojęciach jest większe zaangażowanie uczniów. Badania wykazały, że uczący się często mają trudności ze skupieniem się na materiale kursu przez dłużej niż 20 minut jednorazowo.

Problem ten można zminimalizować, wysyłając uczniom fragmenty przydatnych informacji. Kolejną korzyścią jest to, że po ich przeczytaniu informacje te zostaną lepiej przyswojone i zapamiętane. Ludzie, zwłaszcza w naszym skoncentrowanym na technologii życiu, mają ograniczoną zdolność do przetwarzania informacji. W związku z tym szkolenia w formie małych fragmentów (ukierunkowanych na jeden temat) doskonale pasują do budowy naszych mózgów, pozwalając nam lepiej zrozumieć i zapamiętać te informacje.

Wsparcie „just-in-time” jest bardzo ważnym elementem uczenia się w miejscu pracy, szczególnie w dynamicznym i zorientowanym na klienta sektorze, takim jak turystyka. Zamiast uczyć się czegoś na wszelki wypadek, do ewentualnego skorzystania w przyszłości, krótkie moduły edukacyjne mogą być wykorzystane w momencie, gdy są potrzebne. Dostarczając istotnych informacji w czasie rzeczywistym, zwiększa się wydajność pracowników i jako takie poprawia produktywność firmy. Uczenie się oparte na fokusowaniu na konkretnych tematach staje się powszechne na całym świecie, a przedsiębiorstwa w państwach członkowskich UE mają możliwość skorzystania z fali tej nowej metodologii uczenia się, aby wzmocnić pozycję swoich pracowników i poprawić produktywność (Lamberti, 2017).

Khan Academy jest doskonałym przykładem praktycznego zastosowania metody orientacji nauczania na konkretne, pojedyncze tematy i kluczowe pojęcia. Salman Khan zaczął uczyć matematyki w dwu- lub czterominutowych fragmentach. Następnie rozszerzył pomysł na inne dziedziny nauki. Nawet podczas nauczania nieliniarnych tematów, takich jak sztuka, kultura i turystyka, zaprasza w pięciominutową podróż edukacyjną na temat np. "tworzenie greckich wazonów" lub "sztuka rzeźbienia klejnotów". Dla współczesnych uczniów oglądających wideo na komputerze, tablecie lub smartfonie takie podejście jest nieodpartą alternatywą dla liniowego, logicznego, kompletnego modelu uczenia się, z którym wszyscy dorastaliśmy. W swojej książce "The One World Schoolhouse: Education Reimagined" Khan przedstawia przekonujący argument za swoim rewolucyjnym modelem uczenia się (Meyer, 2014).

2.2.B. NAUCZANIE OPARTE NA METODZIE POZNAWCZEJ: KONCEPCJA I DOBRE PRAKTYKI/PRZYKŁADY

Według Anny J. Warner i Briana E. Myersa nauczanie oparte na poznawaniu/dociekaniu jest "metodą nauczania, która łączy ciekawość uczniów i metodę naukową w celu zwiększenia rozwoju umiejętności krytycznego myślenia". Uczenie się oparte na metodzie dociekania promuje zaangażowanie, ciekawość i eksperymentowanie. Zamiast być "instruowanym", uczniowie są uprawnieni do zgłębiania przedmiotu poprzez zadawanie pytań i znajdowanie lub tworzenie rozwiązań. Jest to bardziej filozofia i ogólne podejście do edukacji niż ścisły zestaw zasad i wytycznych, które można łatwo zastosować w celu uzupełnienia braków w zakresie „zielonych” umiejętności w branży turystycznej.

Chociaż nauczyciele mogą podejść do nauczania opartego na tej metodzie w różny sposób, ważnych jest kilka podstawowych elementów:

- 1) *Orientacja / obserwacja: Nauczyciel przedstawia nowy temat lub koncepcję. Uczniowie zgłębiają temat poprzez poszukiwania, bezpośrednie polecenia i ćwiczenia praktyczne.*
- 2) *Stawianie pytań / konceptualizacja: Uczniowie stawiają pytania związane z tematem, przewidują i stawiają hipotezy.*

- 3) *Dochodzenie: Jest to najdłuższa część procesu uczenia się przez dociekanie. Uczniowie podejmują inicjatywę, przy odpowiednim wsparciu nauczyciela, w celu znalezienia odpowiedzi, znalezienia dowodów potwierdzających lub obalających hipotezy oraz przeprowadzenia badań.*
- 4) *Wnioski: Po zebraniu informacji i danych uczniowie formułują wnioski i odpowiedzi na postawione pytania. Określają, czy ich pomysły lub hipotezy są poprawne, czy też mają wady. Może to prowadzić do postawienia kolejnych pytań.*
- 5) *Dyskusja/dzielenie się wiedzą: Na tym etapie wszyscy uczniowie mogą uczyć się od siebie nawzajem, prezentując wyniki. Nauczyciel powinien kierować dyskusją, zachęcając do dyskusji, zadawania kolejnych pytań i refleksji.*

Innym sposobem podejścia do lekcji opartej na dociekanii jest model 5-E. Każdy krok w tego typu lekcji prowadzi do następnego (Team XQ, 2020):

Krok 1 Wprowadzenie

Jest to faza przygotowawcza. Jej celem jest wprowadzenie pojęć i wzbudzenie zainteresowania uczniów. W tym momencie nauczyciel zachęca uczniów, by zaczęli formułować swoje pytania.

Krok 2 Poszukiwanie

Podczas pracy uczniowie aktywnie eksperymentują i szukają odpowiedzi na pytania. Nauczyciele obserwują i prowadzą uczniów podczas pracy w małych grupach.

Krok 3 Objaśnienia

Po uzyskaniu potencjalnych odpowiedzi na pytania uczniowie przedstawiają je klasie. Przedstawiają dowody na poparcie swoich odpowiedzi i wyjaśniają, jak do nich doszli.

Krok 4 Opracowanie

Aby pogłębić zrozumienie pojęć i powiązać je z innymi, kontynuuje się dyskusję. W fazie opracowania klasa dyskutuje nad nowymi pytaniami, które się pojawiają. Nauczyciel może również wprowadzić pojęcia pokrewne, aby zachęcić uczniów do poszukiwania powiązań.

Krok 5 Ocena

W trakcie tego procesu nauczyciele nieformalnie oceniają uczniów. Mogą też oceniać uczenie się uczniów za pomocą bardziej formalnej oceny. Zwieńczeniem lekcji lub projektu może być test, sprawozdanie, prezentacja lub inny rodzaj oceny.

Główne korzyści płynące z nauczania opartego na poznawaniu/dociekaniu można podsumować w następujących głównych punktach:

- zwiększa zaangażowanie uczniów;
- nauczyciele mogą obserwować uczniów;
- daje możliwość obiektywnej oceny;
- uczniowie osiągają i wykazują nabyte umiejętności;
- jest napędzane przez zainteresowania studentów;
- promuje pracę zespołową;
- prowadzi do lepszego przyswajania wiedzy.

Przykłady nauczania są oparte na dociekaniu, przedstawione przez Rudiego W. Pretoriusa, Andreę Lombard i Anisę Khotoo w ich artykule "Zwiększanie wartości edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju w Afryce dzięki podejściu opartemu na poszukiwaniu informacji w kształceniu otwartym i na odległość", są związane z dwoma modułami związanymi ze zrównoważonym rozwojem, oferowanymi przez University of South Africa: modułem 2. poziomu "Geografia turystyki" i modułem 3. poziomu "Ekoturystyka". Zaangażowanie autorów w te moduły obejmuje planowanie i rozwój, nauczanie, ocenę, zapewnienie jakości i późniejszą weryfikację.

Zilustrowano niektóre aspekty nauczania opartego na dociekaniu, a mianowicie jego zakres od małego (tj. aktywność w jednostce badawczej) do dużego (tj. obejmującego kilka jednostek badawczych) i jego zróżnicowane zastosowanie (tj. Ocena kształtująca i podsumowująca).

2.2.C. NAUCZANIE PRZEZ PRAKTYKĘ: KONCEPCJA I DOBRE PRAKTYKI/PRZYKŁADY

Według Vanderbilt University, nauczanie przez praktykę jest definiowane jako: "Forma edukacji opartej na doświadczeniu, w której uczenie się odbywa się poprzez cykl działań i refleksji, a uczniowie starają się osiągnąć realne cele dla społeczności oraz pogłębić swoje zrozumienie tematu i umiejętności". Uczenie się przez praktykę można również wyjaśnić jako: "Podejście edukacyjne łączące cele edukacyjne z pracą społeczną w celu zapewnienia pragmatycznego i postępowego procesu uczenia się, przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb społecznych". Ta druga definicja jest łatwiejsza do zrozumienia, ale nadal wydaje się bardziej skomplikowana niż powinna. Prostsza definicję, aby jeszcze bardziej ułatwić zrozumienie koncepcji uczenia się przez praktykę, można sformułować w następujący sposób: "W uczeniu się przez praktykę uczniowie uczą się standardów edukacyjnych poprzez rozwiązywanie rzeczywistych problemów w swojej społeczności". (Wolpert-Gawron, 2016).

Nauczanie przez praktykę jest połączeniem tego, co znamy jako edukację formalną i stosowanie tej wiedzy w sposób zorientowany na usługi. Jest to rodzaj filozofii edukacyjnej, która wymaga od ucznia wykazania się wiedzą, łącząc w ten sposób aspekty poznawcze z emocjonalnymi, co skutkuje lepszymi efektami nauki. Łączy osobiste pasje z predyspozycjami, umożliwiając uczniom znalezienie swojego zamiłowania i ćwiczenia przydatnych sposobów angażowania się w problem współczesnego świata. Jest to połączone doświadczenie

edukacyjne, łączące rozwój osobisty z rozwojem poznawczym i dotycząca zarówno odczuć, jak i myśli. Uczniowie wykorzystują pomysły, których uczą się w teorii i łączą je z rzeczywistymi problemami w praktyce które mogą przyczynić się do długoterminowej transformacji społeczeństwa. Klasa staje się miejscem, w którym myśl łączy się z pasją, wywołując zmiany w prawdziwym świecie.

Praca społeczna od lat jest częścią systemów edukacyjnych. Jednak tym, co przenosi nauczanie na wyższy poziom, jest połączenie działań na rzecz społeczności lokalnej z bogatym zapleczem akademickim, oceną i refleksją, które zazwyczaj występują w kształceniu opartym na wiedzy projektowej. W ostatnich latach podejście to zyskuje na popularności, ponieważ profesorowie i doradcy akademicki analizują wyniki nauczania uczniów, którzy są zachęceni do poszukiwania i wykorzystywania swoich pasji w celu rozwiązywania otaczających ich problemów, których istotną częścią jest zrównoważony rozwój (w tym w dziedzinie turystyki). Jest to możliwe dzięki pomysłom, które pozwalają obywatelom swobodnie wykorzystywać swoje pasje i zdolności, aby stać się przedsiębiorcami społecznymi lub osobami, które zajmują się problemem społecznym i stają się siłą transformującą społeczeństwo.

International Field School Thematic Service-Learning (IFSTS-L) jest przykładem programu współpracy między Duta Wacana Christian University Yogyakarta w Indonezji i Australia National University w Australii, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju wiosek turystycznych, który działa od 2009 roku. Program odbywa się corocznie w różnych lokalizacjach. W 2016 roku program IFSTS-L odbył się w Central Sumba Regency w Indonezji. Program koncentrował się na procesie uczenia się od lokalnej społeczności wraz z warunkami, w których żyją. Uczenie się przez praktykę jest wynikiem działania na rzecz społeczności lokalnej, poznawania uwarunkowań i potencjału społeczności.

2.3 WYTYCZNE DOTYCZĄCE OPRACOWYWANIA TREŚCI DYDAKTYCZNO-EDUKACYJNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI W OPARCIU O OPISANE METODY NAUCZANIA

Jak wyjaśniono powyżej, moduł nauczania opartego na systemie ukierunkowanym procesie nauczania na jedną ściśle określoną (wąską) tematykę to interaktywna treść, najczęściej oparta na Internecie, przedstawiający koncepcję krok po kroku. Każdy krok powinien koncentrować się na jednym konkretnym elemencie ogólnej koncepcji, dostarczając szczegółowych informacji i wyjaśnień za pomocą multimedialnych technik nauczania. Poprzez proces iteracyjny (patrz poniżej), zaczynając od ogólnej perspektywy, a kończąc na podsumowaniu, każda część koncepcji jest dzielona na części jak algorytm "dziel i rządź" (Scano, 2004).

**STRONA
TYTUŁOWA**

Strona tytułowa powinna być bardzo prosta, umożliwiać szybki dostęp do każdej części treści, tak aby użytkownicy mieli natychmiastowy dostęp do jej fragmentu. Dodatkowym atutem jest spis treści utworzony przez łącza. Spis treści mógłby jednak znaleźć się na pierwszej stronie, zamiast na stronie tytułowej, jako część modułu wyjaśniającego zakres.

NAWIGACJA

Nawigacja powinna być naprawdę intuicyjna, z wyraźnie rozpoznawalnymi przyciskami nawigacyjnymi, a nawet skrótami do nich. Powinny być dostępne zarówno operacje do przodu, jak i do tyłu. Ponadto, jeśli treść jest multimedialna, np. film lub animacja, należy upewnić się, że można ją odtworzyć bez zmiany strony. Plusem jest także możliwość wyboru tempa animacji. Jeśli treść jest dostępna w formie audio, upewnij się, że przemówienie jest dostępne w wersji do czytania, zarówno dla osób niedosłyszących, jak i jako poręczne narzędzie pozwalające na przeglądanie treści zamiast słuchania całej wypowiedzi. Aby nie stracić czytelnika, dobrze jest unikać fantazyjnego wyświetlania i zanikania tekstu.

QUIZY

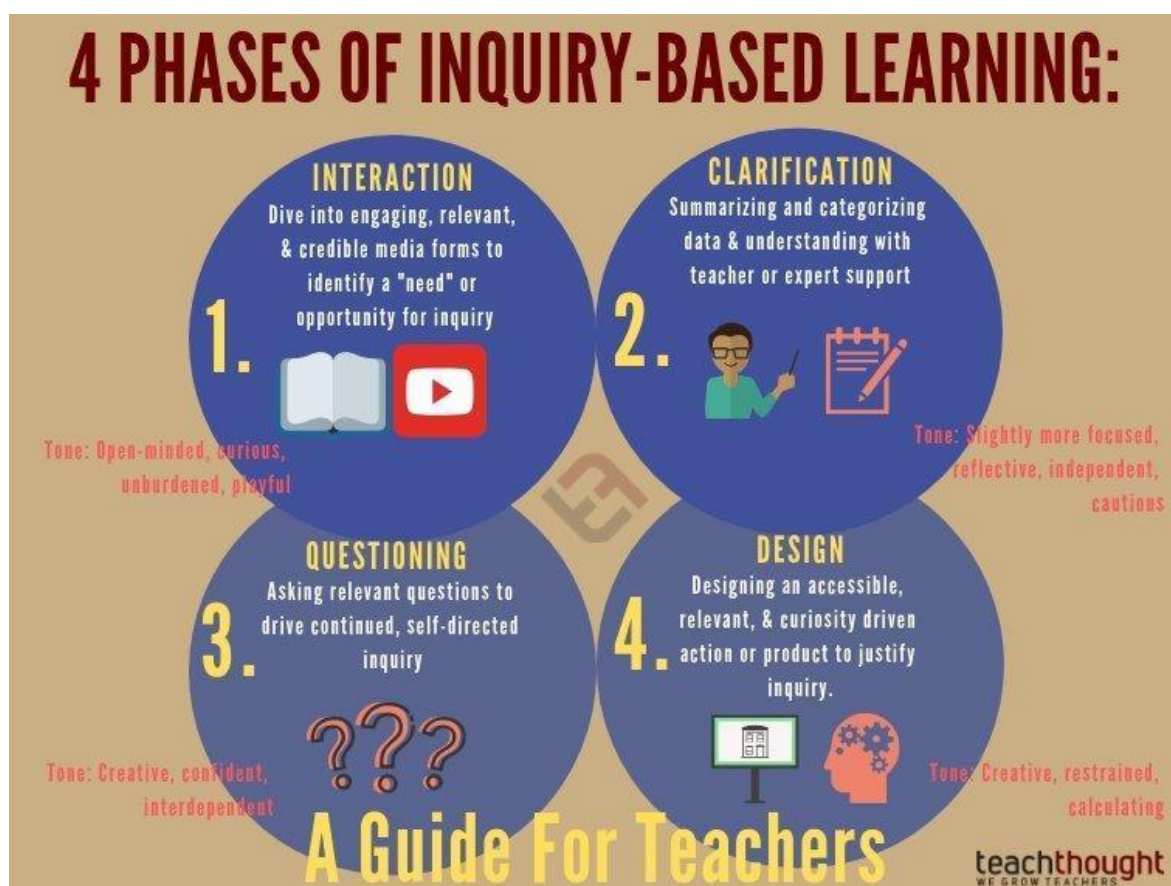
Quizy są ważne, ponieważ pozwalają ocenić stopień zrozumienia i zapamiętania koncepcji. Nie muszą pojawiać się na samym końcu, a pytania zadawane w kluczowych momentach stanowią dla użytkownika wsparcie w potwierdzaniu zrozumienia. Quizy nie powinny być długie - pięć pytań to odpowiednia długość - i nie mogą blokować kolejnych treści. Użytkownicy mogą swobodnie pomijać testy i przechodzić do następnego tematu lub rozwiązywać wszystkie testy na końcu.

**OSTATNIA
STRONA I
OPINIE**

Ostatnia strona powinna być podsumowaniem, zawierającym informacje o wynikach testów i zakresie tematycznym, jeśli użytkownik nie odwiedził wszystkich stron. Można też zamieścić link do formularza opinii. Ocena może być mierzona dzięki nawigacji, która rejestruje wejścia na strony oraz dzięki zebraniu wyników testów.

Jako model nauczania, który koncentruje naukę na rozwiązaniu konkretnego problemu lub odpowiedzi na główne pytanie, m.in. w dziedzinie rozwoju umiejętności turystycznych, proces uczenia się przez dociekanie można podzielić na 4 fazy, które mogą być pomocne nauczycielom w kształtowaniu nauczania (Heick, 2015):

Ostatecznie program nauczania dotyczący zielonych umiejętności branży turystycznej może być podzielony na cztery części:

1. WSTĘPNA REFLEKSJA: Poproś uczniów, aby przeprowadzili pisemną burzę mózgów, jak mogą pomóc światu
- 2.
3. lub społeczności lokalnej.
4. BADANIE: Zapoznaj uczniów z technikami, które pomogą im mądrze i efektywnie poszukiwać informacji. Uczniowie powinni przeprowadzić ankiety internetowe (crowdsourcing) i stworzyć wykresy, aby przedstawić swoje wyniki. Uczniowie powinni podsumować wyniki swoich poszukiwań, wykorzystując do tego celu obrazy, wykresy i inne elementy multimedialne.
5. PREZENTACJA: Poproś uczniów, aby zaprezentowali wyniki swojej pracy szkole, sobie nawzajem oraz zewnętrznym interesariuszom. Mogą przygotować plakaty promujące ich „wezwanie do działania”, opisać kampanię reklamową lub stworzyć prostą stronę internetową. Uczniowie mogą "wyruszyć w trasę" ze swoimi pomysłami do lokalnych szkół i organizacji lub przygotować materiały filmowe na szkolną stronę internetową.
6. REFLEKSJA: Poproś uczniów, by zastanowili się, co zyskali dzięki realizacji tego projektu. Niech zastanowią się nad następującymi kwestiami:
 - Czego dowiedziałeś/łaś się o omawianym temacie?
 - Czego dowiedziałeś się o sobie?
 - Czy zmieniłeś sposób myślenia?

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Niniejszy projekt został finansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie poglądy autora, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

PRZYDATNE LINK

<https://www.etf.europa.eu/en/news-and-events/news/skills-green-transition>

W kontekście dyskusji na temat umiejętności proekologicznych i miejsc pracy ogłoszono dużą międzynarodową konferencję zatytułowaną "Building lifelong learning systems: skills for green and inclusive societies in the digital era", która odbyła się w dniach 21-25.07.2021 r.

<https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/>

Strona internetowa przedstawia kryteria Globalnej Rady Zrównoważonej Turystyki (GSTC), które służą jako globalne standardy bazowe dla zrównoważonego rozwoju w podróżach i turystyce i są wykorzystywane do edukacji, podnoszenia świadomości oraz pomiaru i oceny polityki zrównoważonej.

<https://educationaltechnology.net/instructional-design/>

Strona internetowa zawiera definicje teoretyczne i praktyczne projektowania szkoleń, wraz z krótkim historycznym przeglądem koncepcji i roli szkoleniowców.

<https://highdemandskills.com/single-concept-elearning/>

W artykule opisano zalety podejścia do nauki kluczowych koncepcji dostosowanego do dostarczania online za pośrednictwem modelu e-learningowego kluczowych pojęć. Będąc dostępny online, model pozwala na nieliniowe wzorce treningu, które odpowiadają współczesnym uczniom.

<https://www.prodigygame.com/main-en/blog/inquiry-based-learning-definition-benefits-strategies/>

Materiał internetowy wyjaśnia szczegółowo 7 korzyści płynących z uczenia się opartego na zapytaniach, wraz z 7 strategiami nauczania opartymi na nauczaniu na bazie rzeczywistych doświadczeń.

<https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/teaching-through-community-engagement/>

Artykuł porusza kwestie związane z wyjaśnieniem pojęcia nauczania przez praktykę / zaangażowania społecznego, korzyściami z niego płynącymi, modelami nauczania zaangażowanego społecznie oraz sposobami włączania zaangażowania społecznego do istniejących programów nauczania.

PODSUMOWANIE

- Transformacja ekologiczna („zielona transformacja”), tj. przejście na bardziej ekologiczną, odporną na zmianę klimatu gospodarkę turystyczną, nie nastąpi, jeśli ludzie nie będą mieli świadomości, wiedzy i umiejętności, aby ją rozwijać.
- Braki w umiejętnościach związane z ekologiczną turystyką wymagają opracowania konkretnych programów i szkoleń dotyczących zrównoważonej turystyki.
- Koncepcja szkolenia ukierunkowanego na jeden koncept (znana również jako etapowa) jest dostosowana do potrzeb współczesnego ucznia, ponieważ umożliwia ludziom angażowanie się w pojedyncze etapy informowania na komputerze, telefonie komórkowym lub tablecie, w dowolnym miejscu i czasie.
- Uczenie się oparte na doświadczeniu można zdefiniować jako metodę nauczania, która łączy ciekawość uczniów i metodę naukową w celu zwiększenia rozwoju umiejętności krytycznego myślenia, promując w ten sposób zaangażowanie, dociekliwość i eksperymentowanie.
- Z praktycznego punktu widzenia, w metodzie przez zaangażowanie, uczniowie stawiani są przed standardami edukacyjnymi związanymi z rozwiązywaniem rzeczywistych problemów w swojej społeczności, łącząc proces pomocy społecznej z bogatym akademickim przygotowaniem, oceną i refleksją typową dla uczenia się opartego na podejściu projektowym.
- Moduł uczenia się kluczowych pojęć/jednego konceptu to interaktywna treść internetowa, prezentująca pojęcia krok po kroku, podczas gdy każdy krok powinien koncentrować się na jednym konkretnym elemencie kluczowej koncepcji, dostarczając szczegółów i wyjaśnień za pomocą multimedialnych technik nauczania.
- Jako model szkoleniowy, który koncentruje się na rozwiązywaniu konkretnego problemu, w tym w dziedzinie rozwoju umiejętności turystycznych, proces uczenia się opartego na rzeczywistym doświadczeniu można rozłożyć na 4 fazy: interakcję, wyjaśnienie, zadawanie pytań i projektowanie.
- Moduł nauki można podzielić na cztery części w celu rozwiązywania problemów i braków w umiejętnościach proekologicznych pracowników branży turystycznej: refleksja wstępna, badania, prezentacja, refleksja.

PYTANIA DO SAMOOCENY WŁASNYCH UMIEJĘTNOŚCI.

Poprawnych odpowiedzi może być więcej niż jedna.

Pytanie 1: Braki w umiejętnościach proekologicznych	
Treść pytania	Dla której z poniższych umiejętności proekologicznych treść modułu zidentyfikowała istniejące niedociągnięcia?
Odpowiedź 1	Promocja działań i produktów przyjaznych dla środowiska
Odpowiedź 2	Promowanie zrównoważonych form transport
Odpowiedź 3	Wiedza o zmianach klimatycznych
Odpowiedź 4	Ochrona różnorodności biologicznej
Odpowiedź 5	Umiejętność minimalizowania zużycia i maksymalizacji efektywności zużycia energii i wody
Właściwe odpowiedzi	2,4
Pytanie 2: Zapomniane umiejętności proekologiczne	
Treść pytania	Których z poniższych umiejętności nie można zaklasyfikować jako "zapomnianych umiejętności ekologicznych"?
Odpowiedź 1	Własna produkcja produktów spożywczych (np. mleko, jogurt, mięso)
Odpowiedź 2	Naturalne kosmetyki do kąpieli
Odpowiedź 3	Stosowanie konwencjonalnych produktów spożywczych
Odpowiedź 4	Wykorzystanie papieru z recyklingu do celów administracyjnych
Odpowiedź 5	Czyszczenie substancjami biodegradowalnymi
Właściwe odpowiedzi	3
Pytanie 3: Metoda kluczowych pojęć	
Treść pytania	Które z poniższych stwierdzeń związanych z nauką kluczowych pojęć jest niepoprawne?
Odpowiedź 1	Uczenie się kluczowych pojęć jest również znane jako nauka etapowa
Odpowiedź 2	Treści edukacyjne kluczowych pojęć są zaprojektowane tak, aby pasowały do harmonogramów stażystów i spełniały ich najpilniejsze potrzeby w zakresie wiedzy
Odpowiedź 3	Te kluczowe elementy edukacyjne są połączone ze sobą lub "nagromadzone etapami", aby osiągnąć wymagany wynik danego programu szkoleń

Odpowiedź 4	Informacje dostarczone dzięki podejściu do nauki kluczowych pojęć można uczyć się w podróży, podczas przerwy na kawę lub w taksówce.
Odpowiedź 5	Sposób nauki kluczowych pojęć umożliwia ludziom angażowanie się w naukę etapową może być wprowadzone tylko na telefonie komórkowym lub tablecie
Właściwe odpowiedzi	5
Pytanie 4: Metoda przez doświadczanie	
Treść pytania	Metodę przez zaangażowanie można podzielić na cztery części w celu rozwiązania problemu braków w umiejętnościach ekologicznych pracowników branży turystycznej, które obejmują:
Odpowiedź 1	Ukierunkowanie, zadawanie pytań, badanie, wnioski
Odpowiedź 2	Interakcja, wyjaśnianie, zadawanie pytań, projektowanie
Odpowiedź 3	Obserwacja, konceptualizacja, badanie, dyskusja
Odpowiedź 4	Refleksja wstępna, badanie, prezentacja, refleksja
Odpowiedź 5	Wyjaśnienie, rozwój, ocena, dzielenie się
Właściwe odpowiedzi	4
Pytanie 5: Metoda przez zaangażowanie	
Treść pytania	Metodę przez zaangażowanie można podzielić na cztery części w celu rozwiązania problemu braków w umiejętnościach ekologicznych pracowników branży turystycznej, które obejmują:
Odpowiedź 1	Ukierunkowanie, zadawanie pytań, badanie, wnioski
Odpowiedź 2	Interakcja, wyjaśnianie, zadawanie pytań, projektowanie
Odpowiedź 3	Obserwacja, konceptualizacja, badanie, dyskusja
Odpowiedź 4	Refleksja wstępna, badanie, prezentacja, refleksja
Odpowiedź 5	Wyjaśnienie, rozwój, ocena, dzielenie się
Właściwe odpowiedzi	4

BIBLIOGRAFIA

1. Ivanov, S. and Ivanova, M. and Iankova, K. (2014). Sustainable Tourism Practices of Accommodation Establishments in Bulgaria: An Exploratory Study. *Tourismos*, 9(2), 175-206. Available from:
https://gala.gre.ac.uk/id/eprint/13291/3/13291_IANKOVA_Sustainable_Tourism_Arrangements_2014.pdf [Accessed 08/07/2021].
2. Kurt, S (2017). "Definitions of Instructional Design," in *Educational Technology*. Available from: <https://educationaltechnology.net/definitions-instructional-design/> [Accessed 16/07/2021].
3. OECD (2021). G20 Rome Guidelines for the future of tourism – OECD Report to G20 Tourism Working Group. Available from: https://www.g20.org/wp-content/uploads/2021/05/G20-Rome-guidelines-for-the-future-of-tourism_OECD-report-to-G20-TWG_CLEAN-COVER.pdf [Accessed 08/07/2021].
4. Octarino C. N., R. Y. Wololi, A. A. Wicaksono (2018). International Service Learning Program in Tourism Village Development Case Studies: Kampung Kabondok and Kampung Pasunga, Central Sumba, Indonesia. *SHS Web of Conferences* 59, 01007. Available from: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2018/20/shsconf_aprcsl2017_01007.pdf [Accessed 12/07/2021].
5. Pedaste, M et al. (2015). Phases of inquiry-based learning: Definitions and the inquiry cycle. *Educational Research Review*, Volume 14, February 2015, Pages 47-61. Available from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1747938X15000068/pdf?md5=8126175220e6df5d56e1d191cfeae39c&pid=1-s2.0-S1747938X15000068-main.pdf> [Accessed 15/07/2021].
6. Pretorius, R., A. Lombard and A Khotoo (2016). Adding value to education for sustainability in Africa with inquiry-based approaches in open and distance learning. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Volume 17, March 2016, Pages 167-187. Available from:
https://www.researchgate.net/publication/294732788_Adding_value_to_education_for_sustainability_in_Africa_with_inquiry-based_approaches_in_open_and_distance_learning [Accessed 09/07/2021]
7. Scano, G. (2004). Proper use of single-concept learning module in teaching. Available from: <http://www.cs.iit.edu/~cs561/spring2012/SCLM/ScanoG.pdf> [Accessed 17/07/2021].

